

पवार यांना मेट्टून सुरेश धस हे जिल्ह्यातील जिल्हा नियोजन समितीची च्या कामामध्ये भ्रष्टाचार हा कसा झाला आहे याची माहिती देणार होते. उपमुख्यमंत्री पालकमंत्री अजित पवार यांनी भाजप आमदार सुरेश धस यांना भेटीची वेळ दिली नाही. उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी सुरेश धस यांनी भेट टाळली. सुरेश धस हे आपल्या पीए च्या माध्यमातून अजित पवार यांच्या कार्यालयाला पत्र पाठवणार असल्याची माहिती समोर येत आहे. सुरेश धस यांना आज भेटीची वेळ अजित पवार यांनी दिली नसल्यामुळे सुरेश धस हे बीडकडे आज सकाळी रवाना झाले आहेत.

माली (ता. बीड) येथील भाऊसाहेब जालिंदर नवले (वय २८) यांनी १ जानेवारी २०२५ रोजी सय्यद यांच्या तक्रारीवरून बीड शहर पोलीस ठाण्यात वीचदार खोटा गुन्हा दाखल करण्यात आल्याचा आरोप केला आहे. प्रत्यक्षात कोणतीही घटना घडली नसताना पोलीसांनी ८ जानेवारी रोजी त्यांना संशयावरून ताब्यात घेतले होते. मात्र, त्यांच्याकडून कोणताही गुन्हा ज्या झालेला नव्हता, असे पोलीसी स्पष्ट केले. नवले यांच्या म्हणण्यानुसार, १० जानेवारीपर्यंत आलेला पोलीस कोठडीत ठेवण्यात आले. रिमांड पेरमथीचे नवले यांनी बळबू (जय महाराष्ट्र किराणा) कडून गुन्हा घेतल्याची कबुली दिली असे नमूद केले. मात्र, नवले यांनी बळू नावाच्या व्यक्तीला ओळख नसल्याचे सांगितले होते असे शपथपत्रात म्हटले आहे नागोबा गल्ली, पेठ बीड येथील सय्यद व नवले अकबर (वय ३२) यांनीही खोटेया गुन्हात गोबल्याचा आरोप केला आहे. ९ जानेवारी रोजी सय्यद अशफाक सय्यद अन्सार यांच्या तक्रारीवरून बीड शहर पोलीस ठाण्यात त्यांच्यावर गुन्हा दाखल झाला. ८ जानेवारी रोजी पोलीसांनी त्यांना संशयावरून ताब्यात घेतले मात्र त्यांच्या ताब्यातून कोणताही गुन्हा जप्त झालेला नाही. तरीही रिमांड पेरमथी वसमी यांनी शेराड इकबाल कडून गुन्हा घेतल्याची कबुली दिली असे नमूद केले. मात्र वसमी यांनी शेराड इकबाल नावाच्या व्यक्तीला ओळख नसल्याचे शपथपत्रात म्हटले आहे.

शहर पोलीस स्टेशन यांचे
संयुक्त विद्यमाने राणी लक्ष्मीबाई
टॉवर, उड्डण पुलावर वाहतूक
पोलिस पथकाने कारवाई सुरू
करत कर्णकर्कश आवाजातून
सायलेन्सर, फॅन्सी नंबर प्लेट
वाहन परवाना तपासण
चालू केले. चौकात कधीही
न दिसणारे पोलीस अचानक
अवतरल्याने वाहनचालक अलग
पोलिसांच्या जाळ्यात सापडले.

टेबून अतिक्रमण होणार नाही याचा
 काळजी घेणे आवश्यक आहे मा
 ऐनवेळी अधिक्रमण झाल्याची बा
 ठोकत गोरगरिबांना त्रास देण्याचा
 कारनामा बीड मधील वादग्रस्त मुख
 अधिकारी नीता अंधारेच करू शकत
 अशी ओरड शहरातील व्यापारामध्
 होत आहे.

आपल्याकडे फेब्रुवारी मार्च हा परीक्षांचा काळ असतो. या महिन्यात परीक्षा पार पाडण्याची जणू परंपराच आहे. दहावी बारावी या बोर्डांच्या परीक्षा याच काळात असतात. इतकेच काय तर शिष्यवृत्ती, नवोदय, मंथन यासारख्या स्पर्धा परीक्षा देखील याच काळात होतात. बारावीची परीक्षा ११ फेब्रुवारी ते ११ मार्च दरम्यान असून दहावीची परीक्षा २१ फेब्रुवारी ते १७ मार्च दरम्यान होणार आहे. या परीक्षा म्हणजे विद्यार्थ्यांच्या आयुष्यातील मैलाचा दगड असतो. विद्यार्थ्यांच्या जीवनाला कलाटणी देणा-या या परीक्षा असतात. दरवर्षी लाखो विद्यार्थी या परीक्षेला बसतात. यावर्षीही लाखो विद्यार्थी दहावी बारावीची परीक्षा देणार आहेत. ज्या विद्यार्थीही वर्षभर मन लावून अभ्यास केलाय ते विद्यार्थी या परीक्षांना बेधडकपणे सामोरे जातात मात्र ज्या विद्यार्थ्यांचा पुरेसा अभ्यास झाला नाही ते विद्यार्थी गैरमार्गांनी ही परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा प्रयत्न करतात. त्यातीलच एक गैरमार्ग म्हणजे कॉपी. दरवर्षी हजारो विद्यार्थी कॉपी करताना आढळतात. काहीवर कारवाई होते तर काहींना समज देऊन सोडून दिले जाते मात्र कॉपीची ही किड मुळापासून उखडून टाकली जात नाही. कॉपी ही आपल्या शिक्षण व्यवस्थेला लागलेली किड आहे. वर्षभर अभ्यास न करता परीक्षेच्या दिवशी कॉपी करून उत्तीर्ण होण्याकडे विद्यार्थ्यांचा कल वाढत आहे. ही धोक्याची घंटा आहे म्हणूनच खुद्द पंतप्रधानांना देखील यात लक्ष घालावे लागले. मन की बात या आपल्या कार्यक्रमात पंतप्रधानांनी याच विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या माध्यमातून लाखो विद्यार्थ्यांना पंतप्रधानांनी कॉपी केल्याने आयुष्य घडवता येत नाही असा कानमंत्र दिला. कॉपी करून आपण एखादी परीक्षा उत्तीर्ण होऊ शकतो मात्र जीवनाच्या परीक्षेत उत्तीर्ण होण्यासाठी कॉपी नव्हे तर अपार मेहनतच करावी लागते. जीवनात यशस्वी व्हायचे असेल तर मेहनतीला पर्याय नाही असा संदेशही पंतप्रधानांनी विद्यार्थ्यांना दिला मात्र विद्यार्थी पंतप्रधानांचा हा संदेश कितपत अंमलात आणतील याबाबत शंकाच आहे कारण कॉपीची कुप्रथा कमी होण्याऐवजी दिवसेंदिवस वाढतच चालली आहे. दहावी बारावीच्या परीक्षेत तर कॉपीचा सुळसुळाट झालेला दिसून येतो. वर्षभर अभ्यास न करणारे विद्यार्थी कॉपीच्या या कुप्रथेचे आवर्जून पालन करतात. काही ठिकाणी तर काही शाळा आणि संस्था देखील निकाल चांगला लागावा म्हणून या कुप्रथेला प्रोत्साहन देतात. काही पालकही आपल्या पाल्यांना कॉपी पुरवण्यासाठी जीवाचे रान करतात. शाळेच्या, परीक्षा हॉल च्या बाहेर कॉपी पुरवण्यासाठी तोबा गर्दी उसळते. झेरॉक्स दुकानांवर देखील तेवढीच गर्दी असते. अर्थात परीक्षेत कॉपी होऊ नये म्हणून प्रशासन सर्वोत्तरी प्रयत्न करतात हे मान्यच करावे लागेल. राज्यात कॉपीमत्त परीक्षा व्हावी यासाठी प्रशासनाकडून विविध प्रकारचे अभियान राबवले जाते. भरारी पथक हे न ठाणेदार त्यापैकीच एक अभियान. बोर्डाच्या परीक्षा सुरू असताना काही अधिकारी बोर्डाकडून नेमले जातात. हे अधिकारी परीक्षा केंद्रावर अचानक भेटी देऊन परीक्षा केंद्रावर धाक बसवतात. कॉपी करताना कोणी विद्यार्थी आढळला तर त्याच्यावर कारवाई केली जाते. त्यांचे थेट निलंबन केले जाते. पण कॉपी बहादरांना तुरुंगात टाकण्याची तरतूद आपल्याकडील कायद्यात नाही मात्र देशातील काही राज्यात कॉपी करणा-या विद्यार्थ्यांना थेट तुरुंगात पाठवण्याचा कायदा आहे. आपल्याकडे देखील आता कॉपी करणा-या विद्यार्थ्यांना वचक बसावा आणि राज्यात कॉपीमुक्त परीक्षा व्हाव्यात यासाठी राज्यसरकार प्रयत्न करत आहे. त्यासाठी त्यांनी अनेक कठोर निर्णय घेतले आहेत. कॉपीमुक्त अभियानासाठी राज्यसरकार जे प्रयत्न करीत आहे ते स्वागतार्ह असले तरी कठोर कायदे करूनच कॉपिला आळा घालता येईल असे नाही तर कॉपी करू नये यासाठी विद्यार्थ्यांचे प्रबोधनही करायला हवे. कॉपी करणारा विद्यार्थी परीक्षेत उत्तीर्ण होऊ शकतो मात्र जीवनाच्या परीक्षेत तो उत्तीर्ण होऊ शकत नाही. जीवनाच्या प्रत्येक पावलावर परीक्षा असतात त्यात उत्तीर्ण होण्यासाठी कॉपी नव्हे तर कठोर मेहनतच घ्यावी लागते. कठोर मेहनतीशिवाय फळ मिळत नाही. जीवनात यशस्वी व्हायचे असेल तर कॉपिसारख्या कुप्रथेला मूठमाती घावीच लागेल.

प्राथमिक भागातील जीवन, जगण्यातील घुसमट आणि समाजसामाजिक अस्वस्थ वर्तमान कथा-कादंबरी, नाटकांमधून मांगणारे प्रत्यक्ष लेखक, ज्येष्ठ साहित्यिक रावसाहेब रंगनाथ बोरगे यांचे २० रं. बोरगे यांचे मंगळवार (११ फेब्रुवारी २०२५) सकाळी ८.३० वाजता नुक्ताघाण येथे एमजीएम रुग्णालय छत्रपती संभाजीनगर कालोनी निधन झाले. मृत्युसमयी ते ८५ वर्षाचे होते. त्यांच्या पश्चात पत्नी सुलभा बोरगे, चार मुली प्रेरणा, तूरी, मंजुश्री, अरुणा, जावंई, नातवंड असा परिवार आहे. ज्येष्ठ साहित्यिक रा. बं. बोरगे यांना नुकताच राज्य शासनाच्या भाषा विभागाकडून देण्यात येणारा कविता करंदीकर जीवनगौरव पुरस्कार जाहीर करण्यात आला होता. रा. बं. बोरगे यांचा जन्म २५ डिसेंबर १९४० रोजी लातूर जिल्ह्यातील काटगवा या छोट्याशा गावात एका शेतळी कुटुंबात झाला. काटगवा येथे चौथीपर्यंतचे शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर त्यांनी पौडी शिक्षण घेतले.

पाव सोडले त्यांनी मागा, बागी, सोनपूर, संभाजीनगर अशा शहरांतून आपले शिक्षण पूर्ण केले. नोकीरीच्या निमित्ताने त्यांचे वास्तव्य मागीरी भागात होते. तीरमुड्रा मराठावाड्यातील ग्रामीणी जीवनाचे व तिथल्या ऋतुचक्राने घडविलेला त्यांचा मनःपिंड कायम राहिला. त्यांची साधी-सोपी लेखनशैली मराठी वाचकांच्या मनाचा ठाव घेणारी ठरली. शहरातील यंत्रशरणतेचा प्रभाव ग्रामीण जीवनावरही पडत असल्याने गावगाड्यातील पांरपंरक व्यवसायाचे जणूणे आणि त्यातून होणारी संश्लेषलेष्ट मांडणारीरीरी इपाचोळाफ ही कांदबरी ५५ वर्षांपूर्वी प्रकाशित झाली. या कांदबरीने मोठे यांना साहित्य विश्वात स्वतंत्र ओळख निर्माण करून दिली. इपाचोळाकार बोरोडफ असे नामाभिधान त्यांना मिळाले. इपाचोळाफमर एक चित्रपटही निर्माण झाला. त्यांच्या इआमदार सौभाग्यवतीफ ही कांदबरीचे नाव कादंब-यांरही झाले होते. त्यांच्या त्याच आणखी तीन कादंब-यांरही चित्रपटनिर्मिती

झाली आहे. धृष्टा दहावीत असताना त्यांनी आपल्या लेखनास सुरुवात केली. साधी-सोपी आणि वाचकांच्या हृदयाचा ठाव घेणारी शैली हे त्यांच्या लिखाणाचे वैशिष्ट्य होते. त्यांच्या कथांचा शेवट धकादायक असतो. त्यांच्या कथांमधून ग्रामीण भागातील वैशिष्ट्यपूर्ण व्यक्तीचे भेदातून त्यांच्या साहित्यातून मरावाडी बोलीचे अनेक विशेष प्रगट झाले आहेत. इषाचोळफांग आणि वसुलीफांग कथांनी मराठी साहित्याला नवे आयाम दिले. त्यांच्या लेखणीतून ग्रामीणी समाजाचे सुख-दुःख, संघर्ष आणि आशा-आकांक्षा व्यक्त होताताना दिसतात. त्यांनी कथा साहित्यातून सामान्य माणसाच्या कष्टा मांडल्या आहेत. त्यामुळे त्यांच्या जाणाने साहित्य विश्वाचे अपरिमित नुकसान झाले आहे. १९५० साली त्यांची पहिली कथा प्रसिद्ध झाली. लिखाणामुळे ते आजनाथाय त्यांचा सुमनात्मक तथेचन प्रवास अविरत चालू होता. त्यांच्या पंथी, तालळंम, मळणी, वाळंगन, राखण,

गांधी, गांधारन, बाळवण, सरत, फजितवाडा,
कोणंदा, बुर्खान, नातीगोती, हेलकावे,
खणसं आणि कडवा यासारख्या कथासंग्रहांनी
मराठवाडी कथक- यांच्या दुःखाला भाषिक
अधिकारितांसाठी साम्य पाहू फोडली. कथाकार
बोराडे अशी नाथमुद्रा ठळक झाल्यानंतर ते
एकाच वाङ्मय प्रकारात रमले नाहीत. कादंबरी,
नाट्य, विनोदी, समीक्षा, बालसाहित्य अशा
बहुअंगी लेखनानुत्त यांची गायकसमूहातील
माणसं, त्यांची नातीगोती, त्यातील मरणकथा
जिवाराफ बाहेरील पाचोळाभ्यात त्यांचे
अस्तित्व, कृत माळारानाम्नर जीवणेणे कथ
उपसृत्ती कथक समाजाच्या नशिबी आलेले
रिक्त-आर्थिकप्रश्न. कितीही पेणी आणि
मळणी केती तरी चारापाण्याचे इसावयट
डोक्यावर नित्याचेच. अगदी इधल्या सीच्या
नशिबी आमादाराव आलं तरीही आमादारा
सौम्यावयतीफ राहिल हे सांगणे तसे कठीणच.
मध्युन शेवटी कथात काय आणि फाटक्यात
पणून असं म्हणत निताची द.संभोग

राज्यस्तरीय प्रमाणित लेखापरीक्षक अधिवेशन व कार्यशाळेचे आयोजन - परजने आर एस

बीड -राज्यस्तरीय प्रमाणित लेखापरी-
क्षक अभिवेशन सोहळा पोपभूमी नाशिक.
येथे आयोजन करण्यात आले असल्याची
माहिती परजने आर एस यांनी प्रसिद्धी
पत्रकाद्वारे दिली आहे.
याबाबत अधिक माहिती अशी की,ले-
खापरीक्षकांचे यावर्षीचे राज्यस्तरीय
अभिवेशन व प्रशिक्षण कार्यशाळा तप-
भूमी नाशिक या पवित्र स्थळी घेण्यात
येणार आहे. ऑडिटर कोन्सिल मस-
शेयन व वेल्फेअर असोसिएशन व
हाराष्ट्र राज्य यांनी व सहयोगी जिल्हा
संघटना यांच्यावतीने शुक्रवार दिनांक
२८ फेब्रुवारी २०२५ व शनिवार दिनांक
१ मार्च २०२५ रोजी आयोजित के-
ले आहे. कार्यक्रमाची सुरुवात सकाळी

१.०० वाजता नाव नोंदणी व अत्योहार
होईल. त्यानंतर सकाळी १०.३० वाजता
प्रस्ताविक, दिप-प्रज्वलन, व
उद्घाटन होईल त्यानंतर दुप-
पारी १२.१५मिनटांनी प्रमुख
पाहुण्यांच्या मार्गदर्शन होईल.
त्यानंतर दुपारी १.३०.वाजता
भोजनाची व्यवस्था केलेली
आहे. त्यानंतर २.३०.वाजता
ई -ऑडिट या विषयावर म
र्गदर्शन होईल त्यानंतर दुपारी
४.४५. वाजता गृहनिर्माण संस्था ऑडिट
व गृहनिर्माण सधेंथेच्या निवडणुका या
विषयावर मार्गदर्शन होईल. सायंकाळी
५.०० वा सर्व लेखापरीक्षकांना कामामुळे
होणारा ताण-तणाव कमी करण्यासाठी

ठी तण तणाव या विषयावर मार्गदर्शन
 होईल. त्यानंतर दिवसाभराचा कार्यक्रम
 संपेल. दिनांक ०१ मार्चचा
 २०२५ रोजी सकाळी ८.००
 वाजता चहापान अल्पोपहार
 चा कार्यक्रम होईल त्यानंतर
 सकाळी ९.०० वाजता सह-
 कार कायद्यातील बदल यावि-
 षयी मार्गदर्शन होईल. त्यान-
 ढर सकाळी १०.०० वाजता
 आयकर कायद्यातील तरतुदी
 याविषयी मार्गदर्शन होईल. सकाळी
 ११.०० वाजता सार्वजनिक विश्वस्त
 ऑडिट व व्यवसायातील तरतुदी याविषयी
 होईल. दुपारी १२.०० वाजता
 उन्मुक्त लेखापरीक्षक परस्कार वितरण

सोहळा होईल. दुपारी ०१.०० वाजता सर्व लेखा परीक्षकांना जेवणाची व्यवस्था केलेली आहे. त्यानंतर व कार्यक्रमाचा निरोप समारंभ कार्यक्रम होईल. तरी आलेल्या सर्व लेखा परीक्षका यांची निचा-त्साची, भोजनाची चांगल्या प्रकारे सोय करण्यात आलेली आहे तरी सर्व लेखा-परीक्षक यांनी या सोहळ्याचा लाभ घ्यावा असे आवाहन परगने आर एस प्रमाणित लेखा परीक्षक बीड, व संयोजन समिती यांनी केले आहे.

यांची विशेष उपस्थिती -
मा.ना. श्री बाबासाहेब पाटील
साहेब मंत्री सहकार व पणन
महाराष्ट्र राज्य मुंबई

सार्वजनिक शिवजन्मोत्सवानिमित्त शिवसप्ताहसह मॅरेथॉन स्पर्धांचे आयोजन

नांदेड प्रतिनिधी : बालाजी सिरसाट
नांदेड : मराठा सेवा संघ व ३३
कक्षांच्यावतीने बहुजन प्रतिपालक
छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या ३५१
व्या जयंतीनिमित्त दिनांक १५ फेब्रुवारी
ते १८ फेब्रुवारी २०२५ या कालावधीत
चक्रवृत्त, निबंध, रांगोळी, चित्रकला
तीन गटात इ.५ वी ते ८वी, इ. ९वी
ते १२ वी, पदवी, पदव्युत्तर अशा
गटात स्पर्धा आयोजित केली असून
प्रथम बक्षीस २०००, द्वितीय १०००,
तृतीय ५०० आणि स्मरणार्थ सामूहीक
संवत्सत्र मुले व मुली अशा दोन गटात
असून प्रथम बक्षीस ७०००, द्वितीय
५०००, तृतीय २००० याप्रमाणे
असणार आहे. घरगुती शिवशायंती
सजावट बक्षीस निबंध स्पर्धेप्रमाणे

असेल सजावटीचे फोटो व्हॉट्स नंबरवर पाठवावे लागेल अशा पद्धतीने स्पर्धा पारदर्शक वातावरणात पार पाडण्यात येणार असून विजेत्यांना दिनांक :

१९ फेब्रुवारी २०२५ रोजी छत्रपती
शिवाजी महाराज यांच्या जयंतीदिनी
व्याख्यानानंतर प्रशस्तीपत्रासह रोख
बक्षीस मान्यवरांच्या हस्ते वितरीत
करण्यात येईल. वक्तृत्व, निबंध,
रांगोली, चित्रकला या स्पर्धा यशवंतराव
चव्हाण मराठा वसतिगृह नवा मोंडा
नांदेड येथे होतील तसेच भैरोंधान स्पर्धा
ही नवा मोंडा नांदेड येथुन सुरुवात
होईल.

जास्तीत जास्त स्पर्धकानी स्पर्ध
त सहभाग घ्यावा असे आवाहन
शिवजन्मोत्सव समिती अध्यक्ष अॅड.
बालाजी वाघमारे , स्वागताध्यक्ष पंडीत
कडाजीराव कदम, मराठा सेवा संघाचे
जिल्हाध्यक्ष सतीश जाधव, संभाजी
ब्रिगेड विभागीय अध्यक्ष संकेत पाटील,

संभाजी ब्रिगेड जिल्हाध्यक्ष सुभाष कोल्हे, संभाजी ब्रिगेड जिल्हाध्यक्ष परमेश्वर पाटील, शिवजन्मोत्सव समिती चे कोषाध्यक्ष प्रल्हाद क-हाळे, सचिव कमलेश कदम, हौसाजी गावे, अरुणाताई जाधव, सहसचिव राधाकृष्ण होगे, प्रसिद्धीप्रमुख बालाजी सिरसाट, कार्याध्यक्षा सुमित्राताई वडजकर, कल्पनाताई चव्हाण, प्रल्हादराव दुरपडे, डॉ. सत्यभामा जाधव, विनिता देवसरकर, प्रा.डॉ. शिवराज शिंदे, शिवसम्राट समिती अध्यक्ष शिवाजी पाटील बामणीकर, सचिव भास्कर थेंटे, उपाध्यक्ष डॉ प्रा . हनुमंत भोपाळे , अंकुश कोल्हे, शिवहारी गावे, इत्यादीसह समिती सदस्य व शिवप्रेमी बांधवांनी केले आहे .

माहिती, मनोरंजन व शिक्षणाचा खजिना म्हणजे रेडिओ

१३ फेब्रुवारी - जागतिक रेडिओ दिवस आणी
स्पर्धन जागतिक रेडिओ दिन १३ फेब्रुवारी
२०१२ पासून पासून सुरू केला जातो . यानिमित्त
इटलीमध्ये पहिल्यांदा सार्वजनिक कार्यक्रम
घेण्यात आला . याचे आयोजन इटालीयोजन
२०११ मध्ये , अभियांत्रिकी आणि दूरसंचा
विभागाच्या वतीने करण्यात आले होते .
२०११ मध्ये युनेस्कोच्या ३६ व्या सत्रामध्ये
जागतिक रेडिओ दिनांशी घोषणा करण्यात
आली . रेडिओचा भारतातला इतिहास तसा
जुना आहे . जादीदीयुद्ध बोरस यांनी एका
प्रयोगाचे प्रदर्शन कोलकात्यात १८८४ मध्ये
केले होते . पुढे या रेडिओ तंत्राचा वापर सैनिकी
ब इतर कामांसाठी व्यापला लागला . भारतात
रेडिओची सुरुवात १९३३ मध्ये रेडिओ क्लब
येथे झाली . भारतात १९३३चीसफिय्या पतीवर
इंग्रज सरकारने इर्श्वियन ब्रॉडकास्टिंग कॉर्पो
रेशनफॉर्मी स्थापना केली . १९२७ मध्ये
पहिल्यांदा याचे प्रसारण सुरू झाले , तर
१९३२ मध्ये भाषांतराचे प्रसारण होऊ लागले .
रेडिओचा वापर दुसऱ्या महायुद्धात भाषा
द्वेषासाठी मोठ्या प्रमाणावर झाला .
सुवातीच्या काळात केवळ काही नव्या व
वायच्या भाषांमंतून हे रेडिओ सेट तयार केले
जात असत . पुढे लाकडाच्या कंबिनेटच्या
आकाराचे रेडिओ सेट आले . १९५० नंतर
प्लास्टिकचा वापर करून वेगवेगळ्या रंगांचे
रेडिओ संच तयार करण्यात सुरुवात झाली .
१९५४ मध्ये लहान रेडिओ संचाचा म्हणजे
पॉर्टेबलस्वरूपाचा उदय झाला . यानंतर मात्र अगदी
बोव्हानेडच्या पद्धतीचे लहान-मोठे रेडिओ तयार

होत गेले. लहान आकारचे रेडिओ मोठ्या प्रमाणात क्रिकेटचे धावते वर्णने एक्यालय वापरले जाऊ लागले. त्यानंतर केवळ हेडफोनच्या आकाराचे रेडिओ आले. चिनी बनारदीचे आपणही ज्या आकाराचे रेडिओही आले. सध्या मोबाइलच्या उपलब्ध असलेल्या रेडिओंमुळे एक नवीनच क्रांती झाली आहे. १९७७ मध्ये भारताने एफएम रेडिओची तंत्रज्ञानाचे व आकाशवाणीची लोकप्रियता पुन्हा वाढू लागली. सध्या आकाशवाणीच्या अनेक रेडिओ स्टेशन-स्टारबॉक्स खासगी रेडिओ वाहिन्याही आपल्या कार्यक्रमांचे प्रसारण करत आहेत. फादर ऑफ रेडिओ (जनक) कोण ? :- जगातला पहिला रेडिओ बनवला म्याकोनी या इटलीच्या शास्त्रज्ञान. १८९५ मध्ये त्यांनी रेडिओचा शोध लावला आणि त्याचे पेटंटही मिळवले. मार्कोनीला इझाबंद ऑफ रेडिओअस असेही म्हणतात. इंग्रजांनी आणि अनेक युरोपीयन देशांनी हे तंत्रज्ञान आपापल्या वसाहतीत नेले. याच माध्यमाने अमेरिका, आफ्रिका, आशिया खंड आणि ऑस्ट्रेलिया असा रेडिओचा प्रसार झाला. त्या काळी हे माध्यम प्रामुख्याने कथुनचित्रे-जनासाठी वापरले जात होते. विशेषतः युद्धकाळात बातम्या लोकांपर्यंत पोहोचण्यासाठी, अनेक खेळांचा कमींद्रीसाठी रेडिओचा वापर होऊ लागला. स्वातंत्र्यपूर्व काळात भारताला ब्रिटिशांनीच रेडिओ आणला. २२ जुलै १९२७ रोजी मुंबई आणि कलकत्ता येथे ऑल इंडिया रेडिओ नवाने दोन केंद्र सुरू झाली. त्यानंतर १९३२ मध्ये भारत सरकारने भारतीय प्रसारण सेवा

नावाचा एक विभाग सुरू केला . १९६३ मध्ये त्याच नावा अंतर्गत इंडिया रेडिओ अस ठेवण्याचा त्याच . स्वातंत्र्यलढ्यात रेडिओची महत्त्वाची भूमिका : भारताच्या स्वातंत्र्य लढावात रेडिओने महत्त्वाची भूमिका बजावली . १९४२ मध्ये जेव्हा राष्ट्रीय काँग्रेस रेडिओचे प्रसारण सुरू झाले , तेव्हा महात्मा गांधींनी या रेडिओ स्टेशनवरूनच इम्रारत छोडोफ अशी घोषणा दिली . एवढेच नाही तर नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांनीही इतुम मुझे खून दो , मैं तुम्हे आझादी दूंगा म ही घोषणाही जर्मनीतील रेडिओद्वारेच दिली होती .

इंग्रजांच्या गुलामगिरीतून मुक्त होण्याची इच्छा प्रत्येक भारतीयच्या मनात जागृत करण्यासाठी स्वातंत्र्य घोष्यांनी रेडिओवरूनच घोषणा दिली . स्वातंत्र्यलढा १९५७ साली आले इंडिया रेडिओचे नाव बदलत आकाशवाणी असे ठेवण्यात आले . हळू हळू आकाशवाणीचे जाळे देशभर पसरू लागले . आज २३ भाषांमध्ये ४१५ रेडिओ स्टेशनह आले इंडिया रेडिओ ही जगातील सर्वात मोठ्या रेडिओ प्रसारण सेवांपैकी एक बनली आहे . २००१ मध्ये भारतात खासगी रेडिओ स्टेशनलाच परवानगी झाली . आकाशवाणी हे मनोरंजनाचे व माहितीसाठीचे श्रेष्ठ माध्यम आहे . हे ग्रामीण

चंद्रकांत सरस्वती
प्रकाश शेळके
तहसिलदार बीड

लोकां प्रसादं आवडते माय्मम् आहे. ऑल इंडिया रेडियो (संक्षिप्तपणे ए आय आर) अथवा आकाशवाणी असे म्हणतात. ही भारताची अधिकृत रेडियो प्रसारण संस्था आहे व ही प्रसार भारती या संस्थेची उपशाखा आहे . ही भारत सरकारच्या माहिती प्रसारण मंत्रालयाशी संबंधित आहे. आकाशवाणी ही जगातील सर्वात मोठ्या रेडियो प्रसारण संस्थांपैकी एक आहे. याचे मुख्यालय नवी दिल्ली येथील आकाशवाणी भवन येथे आहे. जागतिक रेडियो दिवस रेडियो कसा बनला ? - रेडियो हे संवादाचे , माहिती व ज्ञानाचे प्रभावी आणि सर्वात जुने माध्यम आहे . १३ फेब्रुवारी १९४६ रोजी संयुक्त राष्ट्र रेडियोचे पहिल्यांदा प्रसारण झाले होते. त्यामुळे ही जागतिक रेडियो दिन म्हणून साजरा केला जातो . माय याची अधिकृत घोषणा अगदी अलीकडे म्हणजेच २०२३ साली झाली . तेव्हापासून युनेस्कोद्वारे जगभरातील रेडियो प्रसारक आणि संघटनांच्या मदतीने विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्याचे कर्मिकेचे संचालने माध्यम म्हणून रेडियोच्या भूमितीवर चर्चा केली जाते . २०२५ सालची थीम काय ? :- युनेस्कोद्वारे दरवर्षी रेडियो दिनाची एक थीम ठरवण्यात येते . त्यामुसार रेडियोचा प्रभावी प्रसार आणि प्रचार केला जातो . २०२५ च्या

जागतिक रेडिओ दिनाची थीम रेडिओ आणि
हवामान बदल ही आहे. ही थीम हवामाना
बदलवतले लोकांना शिक्षित करण्याची,
माहिती देण्याची आणि सक्षम करण्याची
रेडिओची क्षमता अथोरस्थित करतो. सोशल
माहितीवाचक तर माहितीचा घुमणूक मानलेला
असतो. मात्र रेडिओ किंवा आकाशवाणीकडे
लोक अजूनही विश्वासू माध्यम म्हणून पाहतात.
त्यामुळेच तंत्रज्ञानाने माहितीचे लागो लागत
आणले तरीही रेडिओचं स्पर्धा कुणीही घेऊ
शकत नाही, 'देव यातून सिद्ध होत'. रेडिओ
कालचा आणि आजचा : - गेल्या जवळपास
संभर एक वर्षात रेडिओने अनेक स्थित्यंत
अनुभवनी. त्याच्या स्वभावात, तंत्रज्ञानात
बदल झाले. सादरीकरणाची शैली,
कार्यक्रमांच्या संकल्पना बदलल्या. रेडिओची
भाषा बदलली. निवृत्तीकरणेजी आर जे आले
शांत, संयमी भाषेला सुरफरात, इंग्रजी,
हिंदी, मराठी मिश्र भाषा जोडली गेली.
मोठ्या शहरांमध्ये ट्रॅफिकमध्ये फसलेल्या
लोकांसाठी योग्य माहिती पुरवण्याचे काम
रेडिओ करतो. नव्या युगाचे श्रोते जोडले जात
आहेत, तसे रेडिओचे नवे चॅनल्स देखील
निर्माण होत आहेत. मुख्य प्रवाहापासून
अल्लेलग्या समाजासाठी सरकारने कम्युनिटी
रेडिओची संकल्पना सुरू केली आहे. याअंतर्गत
अनेक विघाणीठांचे स्वतःचे कम्युनिटी रेडिओ
आहेत. भारतात सध्या २५१ कम्युनिटी रेडिओ
आहेत. इआकाशवाणी, अमुक अमुक
आपल्याला वातण्या देत आहेत, 'फेद सकाळी ७
आणि संध्याकाळी ७'चे विपरिप्रेक्षित वाच्य

असो, की झ बहानो और भाईयो म ही रहिअसो
सिलोन्बानी सदा असो. आपल्या आयुष्यात
अविभाज्य अन्न बनेल्लो रहिअो दिसावचो !
ते २० तास आपल्यावरोबर असतो. आता त
प्रमाणचुमूळो तो ससर्वावकाळ कानांतला
भिन्नबलला असतो. ससर्वावकाळ विद्यु
लहरीमध्ये रूपांतर करण्याच्या शोधाने संवा
माध्यमांच्या घाता घातला . पुराणाकथोपदेश
उद्देश असलेली आकाशगणी प्रत्यक्षा
अवतरली. विद्युत चुंबकीय लहरी वातावरणात
पुढे जाण्याची शक्कता जेम्स मैक्सवेलने १८६०
मध्ये प्रथम कागदवार गणिते करून दाखवली
या संकल्पनेवर अनेक शास्त्र १८७९ पासून
काम करितो होते ; पण १८८६ मध्ये हेन्री
डार्विन मैक्सवेलच्या सिद्धांताला दुनोदा प्रयोग
प्रयोग केले . त्याने शोयलेल्या हृद्दृश्यंच्या
लहरीच (रेडिओ लहरी) अनेक शास्त्रांवा
त्यांच्या प्रयोगांवर वापरायला सुरुवात केली
आणि ऑगस्ट १८९५ मध्ये ऑलिव्हर लॉन्ग
ब्रिटिश भौतिक शास्त्रज्ञाने एका व्याख्यानात
वेळी हृद्दृश्यंच्या लहरीच ५० मीटर अंतरावर
प्रयोग करून दाखवले . १८९६ मध्ये मार्क
नीने बिनातारी संदेशवाहनाचे स्वाप्तिव ह
(पेंट) मिळवले आणि या तंत्रज्ञानाचा
व्यापारी तत्त्वावर उपयोग सुरू झाला . संगीत
आणि आवाजाच्या प्रक्षेपणाचे काही प्रयोग
त्या शातकाच्या सुरुवातीला झाले, पण रेडिओ
तंत्रज्ञानाच्या येवनाने विकास झालो तो पहिल्या
महायुद्धात , लष्करी उपयोगासाठी ! १९२०
पर्यंतच्या इलेक्ट्रॉनिक क्षेत्रातील विकासामुळे
बायत्या, गाणी, भाषणे ऐकण्याचा रेडिओ

